

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 18.12.2012 r.
COM(2012) 789 final

KOMUNIKAT KOMISJI

w sprawie treści na jednolitym rynku cyfrowym

KOMUNIKAT

w sprawie treści na jednolitym rynku cyfrowym

1. Wprowadzenie

W ostatnich dwóch dziesięcioleciach gospodarka cyfrowa była jednym z najważniejszych czynników wzrostu gospodarczego, a w nadchodzących latach przewiduje się, że będzie ona wzrastać siedem razy szybciej niż PKB całej Unii Europejskiej. W internecie pojawiają się nowe sposoby dostarczania, tworzenia i rozpowszechniania treści oraz nowe sposoby tworzenia wartości. Pojawienie się nowych modeli biznesowych wykorzystujących potencjał internetu do dostarczania treści stanowi zarówno wyzwanie, jak i szansę dla sektora kreatywnego, twórców i artystów, a także dla innych podmiotów w gospodarce cyfrowej. W tym kontekście jednym z celów Komisji jest zapewnienie, aby prawa autorskie i pokrewne prawu autorskiemu praktyki, takie jak licencjonowanie, dobrze służyły tym nowym cyfrowym treściom.

W 2010 r., w Europejskiej agencji cyfrowej¹ Komisja podjęła starania mające na celu otwarcie dostępu do treści w ramach strategii na rzecz osiągnięcia dynamicznego jednolitego rynku cyfrowego i określiła szereg działań w dziedzinie praw autorskich. W 2011 r. w swojej strategii w zakresie własności intelektualnej „Jednolity rynek w obszarze praw własności intelektualnej”² Komisja uznała strategiczne znaczenie praw autorskich dla rozwoju jednolitego rynku cyfrowego. Strategia miała na celu opracowanie rozwiązań ukierunkowanych i zaprojektowanych specjalnie pod kątem usunięcia konkretnych przeszkód za pomocą najlepszych dostępnych narzędzi, takich jak rozwiązania handlowe lub umowne, rozwiązania technologiczne lub nowe akty prawne.

W tym kontekście Komisja podjęła już szereg działań, takich jak nowe przepisy dotyczące utworów osieroconych i czekający na rozpatrzenie wnioski legislacyjne w sprawie zbiorowego zarządzania; rozwiązania umowne w postaci protokołów ustaleń w sprawie dzieł, których nakład został wyczerpany, oraz w sprawie dostępu do utworów dla osób z upośledzeniem wzroku; a także wsparcie dla opracowania rozwiązań technologicznych. Komisja opublikowała również zaproszenie do składania wniosków w ramach programu wsparcia polityki na rzecz konkurencyjności i innowacji oraz na rzecz technologii informacyjnych i komunikacyjnych na 2012 r., w zakresie „zarządzania informacjami dotyczącymi praw w Europie”.

W Pakcie na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w czerwcu 2012 r. szefowie państw i rządów podkreślili m.in. znaczenie innych środków potrzebnych do osiągnięcia dobrze funkcjonującego jednolitego rynku cyfrowego do 2015 r., a także znaczenie zmodernizowania europejskiego systemu praw autorskich oraz ułatwienia udzielania licencji, przy jednoczesnym zapewnieniu wysokiego poziomu ochrony praw własności intelektualnej i uwzględnieniu różnorodności kulturowej.

¹ COM(2010) 245 final/2

² COM(2011) 287 final.

Mimo znacznych postępów poczynionych w realizacji działań związanych z prawem autorskim określonych w agendzie cyfrowej i strategii w zakresie praw własności intelektualnej, pozostaje wiele do zrobienia, by zapewnić skuteczne funkcjonowanie jednolitego rynku w obszarze praw autorskich.

Komisja będzie zatem pracować nad dwoma równoległymi kierunkami działań. Z jednej strony zakończy ona bieżące prace mające na celu przegląd i modernizację ram prawnych UE w zakresie prawa autorskiego.

Równolegle Komisja przystąpi do rozwiązywania szeregu kwestii, w przypadku których konieczny i możliwy jest szybki postęp. W tym kontekście podejmie ona usystematyzowany dialog z zainteresowanymi stronami, którego celem będzie opracowanie do końca 2013 r. praktycznych branżowych rozwiązań powyższych problemów, bez uszczerbku dla dalszych działań politycznych, w tym reformy ustawodawczej, stosownie do sytuacji. Celem tego procesu, zwanego „licencjonowaniem w Europie”, będzie wykorzystanie potencjału i zbadanie ewentualnych ograniczeń w zakresie innowacyjnego licencjonowania i nowych rozwiązań technologicznych przy dostosowywaniu unijnego prawa autorskiego i praktyki w tym zakresie do ery cyfrowej.

2. Usystematyzowany dialog z zainteresowanymi stronami

"Licencjonowanie w Europie" obejmie cztery równoległe kierunki prac, których celem będzie dostarczenie skutecznych rozwiązań rynkowych, bez przesądzania o ewentualnej potrzebie działań politycznych. Z tego powodu uczestnikami procesu będą doświadczeni przedstawiciele podmiotów prawa autorskiego i jednostek licencjonujących, komercyjni i niekomercyjni użytkownicy chronionych treści oraz końcowi użytkownicy internetu. Proces zostanie zainaugurowany na pierwszym posiedzeniu plenarnym na początku 2013 r. Utworzone zostaną grupy robocze w celu kontynuowania prac i złożenia sprawozdania na posiedzeniu plenarnym w połowie okresu (w czerwcu), i wreszcie w czwartym kwartale 2013 r. Proces ten będzie obejmował kwestie, jak przedstawiono poniżej. Szczegółowe informacje dotyczące poszczególnych prac należy uznać za orientacyjne.

(i) Dostęp transgraniczny i możliwość przenoszenia usług

Celem Komisji jest wspomaganie transgranicznego dostępu do treści za pośrednictwem internetu i możliwość przenoszenia treści ponad granicami. Aby czerpać korzyści z nowych osiągnięć, takich jak przetwarzanie w chmurze, należy również ułatwić transgraniczny legalny dostęp do treści przechowywanych w chmurze i usług przetwarzanych w chmurze. Usługodawcy zainteresowani świadczeniem usług konsumentom w całej UE muszą mieć pewność, że posiadają wszystkie niezbędne prawa w państwie członkowskim, w którym chcą świadczyć usługi. Możliwe są zarówno licencje wieloterytorialne, jak i te obejmujące tylko jedno państwo, w zależności od sektora, usługodawcy i podmiotu praw autorskich. Jednakże dystrybucja treści jest często ograniczona do jednego lub kilku państw członkowskich (np. przy wykorzystaniu blokady regionalnej), przez co usługodawcy (np. platformy internetowe) lub podmioty praw autorskich wprowadzają ograniczenia sprzedaży transgranicznej.

- W ramach tego kierunku prac należy określić główne kategorie ograniczeń transgranicznego dostępu i możliwości przenoszenia w podziale na sektory (biorąc pod uwagę pewne aspekty odpowiedzi uzyskanych w ramach konsultacji dotyczących zielonej księgi z 2011 r. w sprawie dystrybucji utworów audiowizualnych w internecie w Unii

Europejskiej) oraz główne przyczyny tych ograniczeń. Na tej podstawie Komisja powinna dokonać podsumowania bieżących inicjatyw branżowych i dostarczyć praktycznych rozwiązań dla wspierania dostępu obejmującego wiele państw.

(ii) Treść tworzona przez użytkowników oraz udzielanie licencji użytkownikom korzystającym w niewielkim stopniu z materiałów chronionych

Celem Komisji jest wspieranie przejrzystości i zapewnienie użytkownikom końcowym większej jasności co do legalnego i nielegalnego wykorzystania materiałów chronionych oraz łatwiejszego dostępu do legalnych rozwiązań. Treść tworzona przez użytkowników jest często objęta jakąś formą licencjonowania przez podmioty praw autorskich we współpracy z określonymi platformami. Jednak zakres takich licencji nie jest przejrzysty dla użytkowników końcowych. Ponadto takie ustalenia powodują powstanie praw i obowiązków dla stron umowy, ale niekoniecznie zapewniają użytkownikom końcowym pewność prawa. Jednocześnie użytkownicy korzystający z treści w niewielkim stopniu, tacy jak małe przedsiębiorstwa, które chcą wykorzystać niektóre obrazy lub muzykę na swoich stronach internetowych, mają problemy z ustaleniem, jak nabyć licencje na wykorzystanie chronionych treści o niewielkiej wartości.

- W ramach tego kierunku prac należy określić, w jakim stopniu treści tworzone przez użytkowników są przedmiotem licencji odpowiednich platform, a także w jaki sposób zapewnić, by użytkownicy końcowi byli informowani o legalnych i nielegalnych formach wykorzystania treści w internecie.
- Należy dążyć do zapewnienia, by użytkownicy końcowi mieli łatwiejszy dostęp i większą jasność co do legalnych i nielegalnych form wykorzystania materiałów chronionych. W związku z tym należy określić zakres inicjatyw UE dotyczących licencji „za jednym kliknięciem”, przedstawić rozwiązania dotyczące rozwoju takich inicjatyw i poszerzenia powiązań między nimi, i zbadać stosowność licencji lub odpowiednich warunków – np. możliwość udzielania darmowych licencji.

(iii) Sektor audiowizualny i instytucje odpowiedzialne za dziedzictwo kulturowe

Celem Komisji jest ułatwienie przechowywania i udostępniania w internecie filmów w UE, zarówno do celów komercyjnych, jak i w niekomercyjnych celach kulturowych i edukacyjnych. Nadal trudne jest dla dostawców usług internetowych opracowanie katalogów filmów europejskich, które mogłyby być dostępne w internecie, w szczególności tych, które są „poza obiegiem dystrybucyjnym”, tzn. dzieł, w przypadku których podmioty praw autorskich nie chcą lub nie mogą egzekwować swych praw indywidualnie: zidentyfikowanie takich filmów może być utrudnione, bądź też prawa do nich mogą być skomplikowane, a ich uregulowanie – czasochłonne. Instytucje odpowiedzialne za dziedzictwo filmowe uważają także, że obecna sytuacja w niektórych państwach członkowskich nie pozwala im na realizację powierzonych im zadań leżących w interesie publicznym.

- W ramach tego kierunku prac należy opracować skuteczne wspólne rozwiązania w celu skutecznego odnajdywania dzieł audiowizualnych i ich udostępniania w internecie, w szczególności tych, które pozostają poza obiegiem dystrybucyjnym na zasadzie dobrowolności. Należy zapewnić konkretne rozwiązania w celu upowszechniania najlepszych praktyk w całej UE, zarówno w przypadku wykorzystania komercyjnego, jak i niekomercyjnego.

- Należy wydać zalecenia, w jaki sposób sprawić, by państwa członkowskie zapewniły instytucjom dziedzictwa kulturowego odpowiednie praktyczne ramy dla „reprodukowania” lub „zmiany formatu” materiałów archiwalnych w celu digitalizacji na potrzeby ochrony zasobów.

(iv) Eksploracja tekstów i danych

Celem Komisji jest promowanie efektywnego wykorzystania eksploracji tekstów i danych do celów badań naukowych. Eksploracja tekstów i danych wymaga obecnie zawarcia umów między użytkownikami (zwykle ośrodkami badawczymi) i podmiotami praw autorskich (np. wydawcami czasopism naukowych) w celu ustalenia technicznych warunków dostępu do odpowiednich zbiorów danych.

- W ramach tego kierunku prac należy określić skalę zapotrzebowania na dostęp do eksploracji tekstów i danych na poziomie UE odnośnie do tekstów publikacji naukowych i danych, na których są one oparte, do celów naukowych oraz odpowiednie środki zaspokojenia tego zapotrzebowania. Należy zbadać potencjał i ewentualne ograniczenia dla standardowych wzorów licencji, jak również ocenić stosowność i zdolność platform technologicznych do ułatwienia dostępu do eksploracji tekstów i danych.

Oprócz tych obszarów, w 2012 r. opłaty licencyjne za kopię na użytek prywatny były przedmiotem mediacji w branży, prowadzonej przez Komisję i pod przewodnictwem byłego komisarza António VITORINO, który ma przedstawić na początku przyszłego roku sprawozdanie w tej sprawie, zawierające szereg zaleceń. Na tej podstawie Komisja wyciągnie wnioski dotyczące odpowiednich działań następczych w odniesieniu do konkretnych zaleceń, w tym dalsze zaangażowanie zainteresowanych stron, przyczyniając się do znalezienia rozwiązań, które będą funkcjonować przez długi czas i będą sprzyjać rynkowi wewnętrznemu.

3. Przegląd warunków ramowych w zakresie praw autorskich

Równolegle Komisja zakończy trwający przegląd unijnych warunków ramowych w zakresie praw autorskich w oparciu o badania rynku i ocenę skutków oraz prace nad wnioskami legislacyjnymi, w celu podjęcia decyzji w 2014 r., czy przedstawić wnioski legislacyjne dotyczące reformy. Uwzględnione zostaną następujące elementy: terytorialność na rynku wewnętrznym; harmonizacja, ograniczenia i wyjątki w zakresie prawa autorskiego w erze cyfrowej; fragmentacja unijnego rynku praw autorskich; oraz kwestia tego, w jaki sposób poprawić efektywność i skuteczność egzekwowania przepisów i jednocześnie wspierać ich zasadność w szerszym kontekście reformy praw autorskich.

4. Wnioski

W ciągu najbliższych dwóch lat Komisja będzie nadal pracować nad warunkami ramowymi w zakresie praw autorskich, które byłyby odpowiednie do zamierzonego celu i które wspierają innowacyjne praktyki rynkowe, w celu zagwarantowania rzeczywistego uznania i wynagrodzenia podmiotów praw autorskich; wspierania w sposób zrównoważony kreatywności, różnorodności kulturowej i innowacji; zwiększania wyboru i dostępu do legalnych ofert dla użytkowników końcowych; umożliwiania tworzenia nowych modeli

biznesowych;. oraz bardziej skutecznego przyczyniania się do zwalczania nielegalnych ofert i piractwa.

Komisja jest przekonana, że dialog z zainteresowanymi stronami może stanowić rodzaj inkubatora dla innowacyjnych rozwiązań korzystnych dla wszystkich zainteresowanych stron. Rozwiązania takie mają zasadnicze znaczenie dla rozwoju jednolitego rynku cyfrowego i unijnej polityki kulturalnej oraz stanowią uzupełnienie działań na rzecz wdrożenia agendy cyfrowej, modernizacji praw autorskich na jednolitym rynku oraz skutecznej realizacji programów MEDIA i Kultura.